

Spis treści

Wstęp 9

Informacja o autorach 12

Część I

WPROWADZENIE W PRZEDMIOT PEDAGOGIKI SPECJALNEJ JAKO NAUKI

(Władysław Dykciak)

1. Podstawowe pojęcia - pedagogika specjalna, norma, normalność, niepełnosprawność, upośledzenie, dysfunkcyjność, kalectwo, inwalidztwo, wyrównywanie szans	13
2. Pedagogika specjalna jako teoria i praktyka	20
2.1. Miejsce pedagogiki specjalnej w systemie nauk o człowieku.	24
2.2. Pedagogika specjalna w systemie nauk pedagogicznych.	29
2.3. Tożsamość pojęciowo-naukowa i nowe paradygmaty.	32
2.4. Wielokontekstowość, interdyscyplinarność i integracyjność teorii i praktyki	36
2.5. Humanizm treści, działań i efektów specjalnej edukacji oraz samopomocy	39
2.6. Upodmiotowienie i obiektywizacja niepełnosprawności podstawą życiowej normalizacji.	41
3. Historyczno-kulturowe i społeczne uwarunkowania opieki, edukacji, rehabilitacji oraz wartościowania życia osób niepełnosprawnych	45
3.1. Zmiana tradycji kulturowej dotyczącej osób niepełnosprawnych, ich roli i miejsca w społeczeństwie polskim.	47
3.2. Problemy edukacji i integracji niepełnosprawnych ze społeczeństwem w perspektywie światowej i europejskiej	49
3.3. Standardowe zasady wyrównywania szans osób niepełnosprawnych opracowane i przyjęte przez ONZ	51
3.4. Aktywność lokalnych środowisk osób niepełnosprawnych szansą na integrację i życiowe ukierunkowanie.	52
4. Współczesne cele rozwoju pedagogiki specjalnej i strategii reform w edukacji	53
4.1. Nowe typy i kategorie racjonalności założeń teorii i praktyki edukacyjnej	53
4.2. Problemy medyczne, psychologiczne, społeczne i zawodowe osób niepełnosprawnych	56
4.3. Zagadnienia metodologiczne: procedury i metody badawcze.	59
5. Stare i nowe orientacje programowo-badawcze pedagogiki specjalnej wynikające z jej społecznego zaangażowania.	62

Część 2

TENDENCJE ROZWOJOWE PEDAGOGIKI SPECJALNEJ W ZAKRESIE OPIEKI, EDUKACJI I REHABILITACJI

Zakres i przedmiot zainteresowań pedagogiki specjalnej (<i>Władysław Dykciak</i>)	67
1. Indywidualne i społeczne potrzeby, cele i zadania	69
2. Specyfika programowo-metodyczna	71
3. Podstawowe zasady edukacji i rewalidacji osób niepełnosprawnych w systemowym układzie ich potrzeb życiowych i społecznego wsparcia.	74
Formy postępowania terapeutyczno-wychowawczego(<i>Władysław Dykciak</i>)	81
1. Wczesna, rozwinięta diagnoza i interwencja	81
2. Wielostronna stymulacja i uaktywnianie.	83
3. Usprawnianie.	84
4. Korektura (korekcja, korygowanie).	85
5. Kompensacja	85
6. Indywidualizacja	86
7. Profilaktyka i prewencja	87
8. Wspieranie i wspomaganie.	88
Bibliografia	88
Pedagogika specjalna w Polsce u progu XXI wieku (<i>Jan Pańczyk</i>)	95
1. Rozwój pedagogiki specjalnej.	95
2. Dokonania w latach 1970-1996.	101
3. Współpraca z instytucjami krajowymi i zagranicznymi.	101
4. Stan polskiej pedagogiki specjalnej w końcu XX wieku.	102
5. Komu służy polska pedagogika specjalna?.	103
6. Słabości systemu kształcenia specjalnego.	108
7. Oczekiwania i perspektywy.	109
Bibliografia	109
Kształcenie pedagogów specjalnych (<i>Jan Pańczyk</i>)	113
1. Wprowadzenie.	113
2. Osobowość pedagogów specjalnych.	114
3. Studia w ramach kierunku studiów pedagogika specjalna.	115
4. Studia poza kierunkiem studiów pedagogika specjalna	119
Zakres studiów na kierunku pedagogika specjalna (<i>Jan Pańczyk</i>)	121
Kształcenie specjalne w Polsce w końcu XX wieku (<i>Jan Pańczyk</i>)	127

Część 3

SZCZEGÓŁOWE DZIEDZINY PEDAGOGIKI SPECJALNEJ

Pedagogika osób z lekkim upośledzeniem umysłowym (<i>Janina Wyczęsany</i>)	137
Pedagogika osób z umiarkowanym, znacznym i głębokim upośledzeniem umysłowym (<i>Jolanta Lausch-Żuk</i>)	149
Pedagogika niesłyszących i niedosłyszących - surdopedagogika (<i>Urszula Eckert</i>)	167

Pedagogika niewidomych i niedowidzących (<i>Roman Ossowski</i>)179
Pedagogika dzieci głuchoniewidomych (<i>Tadeusz Majewski</i>)191
Pedagogika osób z niepełnosprawnością ruchową (<i>Barbara Szychowiak</i>)201
Pedagogika terapeutyczna dzieci przewlekle chorych (<i>Aleksandra Maciarz</i>)219
Pedagogika osób odmiennych somatycznie (<i>Barbara Jugowar</i>)231
Pedagogika osób z trudnościami w uczeniu się (<i>Władysław Pilecka</i>)241
Pedagogika osób z zaburzeniami mowy - logopedia (<i>Elżbieta Minczakiewicz</i>)263
Pedagogika dzieci z autyzmem i zespołami psychozopodobnymi (<i>Joanna Kruk-Lasocka</i>)275
Pedagogika osób ze sprzężonymi upośledzeniami (<i>Andrzej Twardowski</i>)289
Pedagogika osób niedostosowanych społecznie (<i>Bronisław Urban</i>)301
Pedagogiczne problemy funkcjonowania i opieki osób w starszym wieku (<i>Stanisław Kowalik</i>)311
Pedagogika dzieci zdolnych i uzdolnionych (<i>Eugeniusz Piotrowski</i>)327

Część 4

WSPÓLNE PROBLEMY SPECJALNEJ OPIEKI, EDUKACJI I SPOŁECZNEGO WSPARCIA

Problemy rehabilitacji i pomocy niepełnosprawnym w domu rodzinnym, przedszkolu i szkole (<i>Halina Borzyszkowska</i>)347
Problemy autonomii, integracji społecznej i normalizacji życia osób niepełnosprawnych w środowisku (<i>Władysław Dykik</i>)355
Problemy poradnictwa w procesie rewalidacji osób niepełnosprawnych (<i>Franciszek Wojciechowski</i>)379
Problemy rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych (<i>Tadeusz Majewski</i>)395
Problemy podkultur i sekt wśród młodzieży (<i>Teresa Sołtysiak</i>)409
Andragogika specjalna (<i>Jerzy Stochmiątek</i>)435

Aneks (*Piotr Potejko*)

Institucje rządowe, organizacje pozarządowe i stowarzyszenia działające na rzecz osób niepełnosprawnych445
Niepełnosprawni. Podstawowe uprawnienia i ulgi453